

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ

Інна Гончаренко – к.і.н., доц.

Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF TRAINING OF DOCUMENTATION SPECIALISTS

Inna Goncharenko – PhD (History), Associate Prof.

National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

The thesis deals with the theoretical and methodological principles of information activity of documentation specialists, ways to modernize the educational process of higher education.

Key words: professional training, information activities, documentation specialists.

Створення національної освітньої системи – необхідний чинник інтелектуального й духовного розвитку суспільства. Разом з тим реформування освіти в Україні відбиває і характерні риси, зміст і спрямованість перетворень, що мають загальноцивілізаційне значення. Під впливом новітніх інформаційних і освітніх технологій помітно зростають обсяги знань, руйнується усталена до недавнього часу структура виробництва і баланс попиту на професії, а отже, і зайнятості населення. Створюються можливості для задоволення потреби в кадрах для нових видів діяльності, а також підвищення рівня освітньої підготовки, розширення і оновлення номенклатури фахових кваліфікацій, діапазону вузівських спеціальностей і навчальних дисциплін для підготовки кадрів.

Ці процеси вимагають модернізації підходів до освіти, особливо вищої, оскільки інформаційне суспільство будується на засадах суттєвого ускладнення та інтелектуалізації діяльності в усіх сферах. Гнучкість вищої освіти є основною передумовою її реформування і означає здатність відповідних закладів не лише реагувати на нові вимоги часу, але й передбачати їх, формулювати завдання з урахуванням позитивного міжнародного досвіду і європейських стандартів.

Документознавство – одна з перспективних професій, що забезпечує діяльність систем документно-інформаційних комунікацій в усіх галузях і функціонування сфери управління ними.

Інформаційна діяльність та робота з документами охоплюють сьогодні практично усі сфери науково-практичної діяльності та є найважливішою складовою інформаційного суспільства щодо створення, обробки, пошуку, передачі, зберігання інформації за допомогою новітніх технологій. У всьому світі вдосконалення системи документообігу визнано як один з найпріоритетніших напрямів розвитку науково-технічного прогресу.

Об'єкт дослідження – підготовка кадрів з документознавства та інформаційної діяльності в сучасній Україні.

© *Інна Гончаренко*

Предмет дослідження – застосування інформаційних технологій при підготовці сучасних документознавців.

Підготовка сучасних кадрів для означеної сфери є важливим державним завданням, оскільки недостатньо інтегрована на сьогодні система документних комунікацій має бути поступово перетворена висококваліфікованими фахівцями на стратегічно орієнтовану цілісність, що підвищить ефективність функціонування соціально-інформаційних та документно-комунікативних процесів у забезпеченні життєдіяльності громадянського суспільства.

Підхід до підготовки документознавців (менеджерів інформаційних систем) базується на результатах вивчення та прогнозування структури соціальної та виробничої діяльності фахівців і зазначені в Концепції розвитку освітньої діяльності вузів. Підготовка фахівців з інформаційної діяльності має базуватись на міжнародних стандартах гуманітарної освіти і відповідати потребам вітчизняного ринку праці.

Розглядаючи особливості професійної діяльності документознавця у контексті інформатизації суспільства, необхідно враховувати структурні зрушення, обумовлені розвитком і впровадженням новітніх технологій, що сприяють поширенню такого типу відносин, як інформаційні.

Згідно з прогнозами, в сфері управління (в політиці, економіці, виробництві тощо) продовжуватиме зростати роль висококваліфікованих фахівців інформаційної сфери [3, с. 56].

Створюється і нова соціальна структура суспільства, основою якої постає інтелектуальна діяльність, пов'язана із зайнятістю в інформаційно-комунікативних системах.

Застосування новітніх технологій автоматизованої обробки, систематизації та аналізу інформації для підготовки управлінських рішень, відкритість інформації і постійний доступ до існуючих державних інформаційних систем та інших інформаційних ресурсів передбачені чинним Законодавством України в контексті розвитку національної інформаційної мережі Інтернет. Це один із пріоритетних напрямів державної політики в сфері інформатизації, що обумовив нові підходи і до технології державного управління, включаючи його центральні і місцеві органи. Екстраполюючи міжнародні моделі на сучасні завдання розвитку українського суспільства з урахуванням його традиційних цінностей та реального стану, фахівець-документознавець повинен мати високий рівень професійної компетентності для окреслення своїх функціональних повноважень в умовах постійного розширення та ускладнення інформаційно-комунікативних систем.

Завдання вищої школи в цих умовах полягає в підвищенні якості підготовки документознавців, рівня їх професіоналізму (здатність, готовність, компетентність), світоглядної культури і соціально-етичної відповідальності.

Педагогічний аспект підготовки документознавця полягає в тому, щоб визначити оптимальні методи і прийоми виховання [1, с. 76–77].

Підготовка документознавців має виходити з потреб активізації процесу інформатизації суспільства і необхідності формування інформаційної культури користувачів.

У підготовці документознавців важлива роль належить використанню новітніх інформаційних технологій, що дозволяють створити комп'ютерну методологію навчання, орієнтовану на застосування в навчальному процесі; комп'ютерне моделювання навчально-пізнавальної діяльності; інформування, програмування навчальної діяльності. На практиці засвідчило свою ефективність використання в навчальному процесі таких методів, як асоціативний метод, метод тестування, ігровий метод активного навчання, метод проєктів, метод ситуаційного моделювання.

Застосування комп'ютерної методології навчання сприяє інтеграції всіх видів навчальної роботи в підготовці документознавців до професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Інформаційні технології у навчальному процесі істотно змінюють роль і місце викладача та студента в системі «викладач – інформаційні технології навчання – студент».

Як свідчить аналіз, нові вимоги до змісту і технології підготовки документознавців поки що не знаходять належного забезпечення навчальними документами для викладачів та студентів вищих закладів освіти України. У зв'язку з цим актуалізується й завдання переосмислення функціонального призначення навчального комплекту для вищих навчальних закладів. До недавнього часу вони були спрямовані переважно на реалізацію інформаційної та відтворюючої функцій, оскільки забезпечували саме таку модель навчання. Сучасний навчальний комплект має бути орієнтований також на забезпечення мотиваційної, розвиваючої, прогностичної, інноваційної та креативної функцій [4, с. 65–66].

Основи документоведення – невід'ємна складова досконалості як державного управління, так і будь-якого приватного підприємств [1, с. 130–131].

Популярність підготовки фахівців зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» в Україні невпинно зростає. За останні три роки ця спеціальність відкрита більш ніж в двох десятках вищих навчальних закладів та на їх відокремлених факультетах університетів в Луганську, Луцьку, Миколаєві, Одесі, Рівному, Черкасах. Навчання за документно-інформаційною спрямованістю в Європейському університеті розпочато п'ять років назад і вже відбувся перший випуск спеціалістів, які ефективно працюють за обраною спеціальністю [2, с. 49–50].

Основні напрями професійної діяльності документознавців, інформаційних аналітиків – це діловодська, кадрова, організаційно-управлінська, архівна, референтська, інформаційно-аналітична та консультатійна. За умов набуття відповідного досвіду фахівці можуть адаптуватись до таких суміжних напрямків діяльності як маркетингова; рекламна; книгорозповсюджувальна; бібліотечно-бібліографічна; зв'язки з громадськістю; обліково-контрольна тощо. Перспективи розвитку галузі

документознавства та інформаційної діяльності сьогодні визначаються оптимальним поєднанням комплексу фахових знань, вмій, навичок та високої професійної мобільності спеціалістів.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки документознавців, інформаційних аналітиків передбачає, що майбутній фахівець в змозі розробити, впровадити та забезпечити функціонування єдиного в організації технологічного процесу документування й роботи з документною інформацією на основі використання сучасних автоматизованих технологій (складання, опрацювання й оформлення документів, реєстрація, облік руху, контроль виконання, довідково-інформаційна робота, зберігання і т.д.). Він в змозі також брати участь в постановці завдань проектування, експлуатації і вдосконалення новітніх інформаційних технологій, що будуються на застосуванні комп'ютерної техніки, проектуванні й актуалізації баз і банків даних [5, с. 121–122].

Перспективи розвитку галузі документознавства та інформаційної діяльності сьогодні визначаються оптимальним поєднанням комплексу фахових знань, вмій, навичок та високої професійної мобільності спеціалістів. Вирішальне значення тут мусять мати управлінська культура, ініціатива, творчість і активність персоналу, адже значна частина професійних знань отримується під час роботи. Гарантією майбутнього сфери документно-інформаційної діяльності повинно бути раціональне співвідношення можливостей отримання спеціальної освіти та підвищення кваліфікації фахівців [4, с. 5–6].

Список використаних джерел та літератури

1. Бездрабко В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток: / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Четверта хвиля, 2009. – 720с.
2. Документознавство та інформаційна діяльність: наука, освіта, практика: Матеріали наук. конф. 18 грудня 2002р. / Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв / Михайло Семенович Слободяник (голов.ред.). – К. : ДАКККіМ, 2003. – 100 с.
3. Комова М. Документознавство / Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л. : Тріада плюс, 2007. – 294с.
4. Лесовець Н. Документознавство: Метод. рек. до викон. магістерських та курсових робіт для студ. спец. «Документознавство та інформаційна діяльність» / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ : Альма-матер, 2006. – 36с.
5. Матвієнко О. Менеджмент інформаційних офісних систем: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. і системи післядипломної освіти за спец. «Менеджмент організацій» і «Документознавство та інформаційна діяльність». – К., 2001. – 154 с.
6. Швецова-Водка Г. Документознавство: навч. посіб. – К. : Знання, 2007. – 398 с.